

6. Súlyos és felelősséggel teljes az a kijelentése, mely szerint a magyar pedagógiai irodalomban „ritkán hallunk őszinte szót”. Hogy fiatal tanártársunk *kivételes őszintesége* magában véve különösebb érdem-e, annak eldöntésére nem vállalkozom.

tb.

Eszperantó a középiskolában.

A legutóbb lezajlott eszperantó világkongresszusokon mindinkább erőteljes hangon követelték az eszperantó nyelvnek az iskolába való bevezetését. Amíg eddig csak magánosok és túlfűtött lelkes harcosai követelték ennek a segédnyelvnek kötelező iskolai tanítását, addig a XXIX. varsói jubileumi eszperantó kongresszus ezt a kérdéskomplexumot teljesen magáévá tette, azt teljes erejéből szorgalmazta és érveit 9 pontba sűrítve adta ki:

1. A repülőgép, rádió s a hangosfilm korszakában a segédnyelv problémájának megoldása mindinkább előtérbe nyomul, mint azt Acartney Abbot az ausztráliai szenátusban szövéttette.

2. Ennek a problémának egyetlen gyakorlati megoldását az eszperantó nyelv nyújtja, amint azt már a Nemzetek Szövetsége 1922-ben is megállapította.

3. Ennek a nyelvnek irodalma és újságjai mindinkább növekszenek és fejlett technikai szókincse is. közhasználatra teszik alkalmassá.

4. Az eszperantó a nemzetközi érintkezések alkalmával nyelvi egyenjogúságot ad minden nemzetnek.

5. Sok nemzetközi szervezetben (intézetek, kongresszusok, hivatalok, városok stb.), sőt a genfi Nemzetközi Munkaügyi Hivatal is az eszperantót mint segédnyelvet használja a nyugat-európai világnyelvek mellett.

6. Sok országban már elegendő számban vannak eszperantót tanítani tudó tanerők.

7. Olyan országokban, hol a tanerők száma csekély, a magyar származású Cseh András nyelvtanítói módszere kitűnő szolgáltatokat tehet.

8. Sok iskolában a nyelvet már nem csak mint a rendkívüli tárgyat, hanem mint kötelező tantárgyat is tanítják.

9. Sok állam segíti és szubveniálja az eszperantó tanítást, mivel az nemzeti érdekeket szolgál.

A varsói világkongresszus elhatározta, hogy a világ összes kormányaihoz fordul az eszperantónak az iskolába való kötelező bevezetése tárgyában. A kormányok tegyenek ígéretet arra, hogy az eszperantót bevezettetik, ha legalább 6 állam a bevezetés mellett dönt.

(Internacia Pedagogia Revuo.)

ga.

Csehszlovákia tanügyi statisztikája a felvidéki magyarságnak nem csupán jelen társadalmi megoszlását, hanem irányú jövőalakulásának lehetőségét is érzékelteti.

Lapunk legutóbbi számában¹⁾ kifejtettük azt, hogy napjaink cseh művelődéspolitikája mindjobban megérleli az ottrekedt magyar kultúra *elparlagiasodásának* tényét, ami sajátos helyzetükben pedig egyértelmű a *kultúrproletariátusnak, mint tömegjelenségnek a kitermelődésével*.

Fentebbi megállapításunkat a következő — 1937-es — számadatokkal is valószínűsítjük:²⁾

A csehszlovákiai magyar tanulóifjúság *összlétszáma*: 140.270.

¹⁾ Csehszlovákia művelődéspolitikája s a magyarság, Nevelésügyi Szemle 1938. 1. sz.

²⁾ Statistická ročenka republiky csekoslovenské, 1937, Praha, Státní úrad statistický.

Ebből:

Főiskolás:	953 (=0.6 ‰)
Középiskolás:	5204 (=3.5 ‰)
Polgári iskolás:	7914 (=5.5 ‰)
Népiskolás:	126.199 (=90.49 ‰)

A kultúrproletáriátus közeli árnyékának vetítésére talán azonban mégis csak azok a viszonyításból eredő számoszlopok a legilletékesebbek, melyek a *köztársaság területén élő nemzetiségek analfabétizmusát szemléltetik*:

100 [magyar] lélekre jut:	55.9
" [csehszlov.] " " :	28.5
" [német] " " :	11.2

Kedvezőtlen elosztású iskolaügyi statisztikánk után érintsük meg a *szlovenszkói magyar kérdés legérzékenyebb kérdését*: vajjon *biológiailag* elég erősek vagyunk-e kisebbségi sorsunk emelésére?...

E tekintetben a vélemények rendkívüli módon szerteágaznak. E. Capek³⁾ azt bizonyítja, hogy fajtánk zörejmentes, csendes elerőtlenedése — alig egy emberöltő múltán — gépiesen kikapcsolja a magyar-kérdés *puszta létezését* is.

Azonban bármennyire is reális tartalommal telíthetők a *megrendelésre sötétben látó*, Capek *halál-ideológiájának* körvonalai, mégis ugyanannyi valóságérzéssel állítjuk, hogy az utolsó fegyvert — az *anyaországok passzív segítségével* — talán mégsem csavarhatják ki az elszakított magyarok kezéből. Abban mindenesetre igaza van, hogy az utódállamok magyarságának kulturális jövőképét — a helyzet mélyreható ismeretében — lehetetlen derűs ecsetvonásokkal felvázolunk.

³⁾ Vzpoura kolébeek a nemecká politika. Nové Cechy.

Kilátásaink hánytorgatásánál okvetlenül számot kell vetnünk elszakított véreink „ismeretlen part”-ra vetődésének szomorú következtetéseivel s végrevalahára döbbenjen rá a „*belterjes magyarság*” ama keserű tudatra, hogy a *szellemi együttfejlődés intézményes biztosítása nélkül: a perifériák magyar nemzeti kisebbsége előbb lép le a középeurópai történet színpadáról, mielőtt a biológiai elernyedés igájába kerithetné.*

Wagner Ferenc.

Románia közoktatásügyi szervezete mély töréseket mutat az erdélyi magyarság szempontjából, főként ha a megkötött kulturális egyezmények tükrében vizsgáljuk e problémát. *Goga Oktavián* hatalomrajutása óta szélteben hosszában a „*soha életbe nem lépett*” *csucsai paktumról* értekeznek lapjaink, melynek művelődéspolitikai kapcsolatai bevilágítják az erdélyi magyarság származás kulturális jövőjét. A *csucsai paktum* kelt 1923. október 23-án, Gogának „csucsai” várában s a *Magyar Párt* felmondta 1926. októberében, de megjegyezzük: rendelkezései a kisebbségi joggyakorlatban semmiféle nyomot nem hagytak. Teljes szövegét mind magyar, mind román részről több mint egy álló évtizedig titkolták s első hitelesnek mondható megjelentetése *Gyárfás Elemér* toábból ered.¹⁾

A *Magyar Pártnak* a paktumba foglalt művelődésügyi „konkrét kívánásai” az alábbiak voltak:

¹⁾ Az első kísérlet; az Averescu-paktum előzményei, megkötésének indokai, szövege, módosításai, következményei, felmondása és tanulságai. Magyar Kisebbség. 1937; 2. és 3. sz. különnyomatként. V. ö. Magyar Szemle 1937. augusztusi sz.